

Inari 2017

Ivalo - Saariselkä
voimajohtolinjauksen arkeologinen
inventointi

Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo 26.7.2017

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Inarissa 110 kV sähkönsiirtolinjauksen suunnittelualueella Ivalon Vävyntien sähköasemalta Saariselän sähköasemalle. Linjan pituus on noin 34 km. Maastotyön tekivät MA/FM Hans-Peter Schulz ja FM Jaana Itäpalo 27.6.-30.6.2017, yhteensä 5 henkilötyöpäivää.

Inventoinnissa kartoitettiin yksi tunnettu muinaisjäännöskohde, 1 Makkavuopaja kaakko kivikautinen asuinpaikka mj-tunnus 14801595; sen lisäksi kolme kulttuuriperintökohdetta, 2 Latovaara Paliskuntien välinen aita, poroerotuspaikka ja johdinaidat MH 112358, 3 Kuninkaanlakkioja kulkusilta ja kämpän paikka MH 106562 ja 4 Alajoen yläjuoksu kivipato

Tämän hetken suunnittelutilanteen perusteella voimajohtolinjauksen toteuttamisella ei olisi vaikutusta muinaisjäännöksiin tai kulttuuriperintökohteisiin.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	4
2.1. Esiselvitys.....	4
2.2. Maastoinventointimenetelmä.....	4
Linjauksen kartat ja ortokuvat.....	
3. Geologia, topografia ja maisema.....	14
3.1. Maastokuvaukset ja valokuvat.....	16
4. Alueen aiempi maankäyttö.....	23
5. Tulokset.....	23
Yleiskartta kohteista.....	24
6. Kohdehakemisto.....	25
7. Kohdetiedot.....	25
8. Aineistoluettelo.....	32
Liite: lista lähikohteista 250-1000 m linjauksesta (ei inventoitu)	33

1. Perustiedot

Inventointialue: Inarin eteläosaan suunniteltu 110 kV sähkönsiirtolinjaus Ivalon Vävyniemen sähköasemalta Saariselän sähköasemalle; pituus noin 34 km

Tilaaaja: TLT-Engineering Oy

Hankeomistaja: Tunturiverkko Oy

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätyöaika: 27.6.-30.6.2017, yhteensä 5 henkilötyöpäivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, V5211R, V5212 R, V5221R, V5222R, V5223L V5224L,
vanha yleislehtijako: 3831 05, 06, 09; 3832 07

Korkeus: n. 120 – 320 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Saamelaismuseum Siida (digitaalinen kopio), Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio)

Aiemmat löydöt: KM 25411

Inventointilöydöt: -

Aiemmat tutkimukset:

1989 A. Arponen, tarkastus

2007 M. Tallavaara ja M. Varonen, Inari, Ivalon paliskunnan yleiskaava-alueen inventointi

2010 E. Ojanlatva, Ivalon kaakkoispuolisten metsätalousalueiden inventointi 2010

2011 J-P. Joonas, Ivalon koillis- ja luoteispuolisten metsätalousalueiden inventointi 2011

2012 E. Ojanlatva, tarkastus

Kartta 1. Voimajohtolinjauksen sijainti. Eteläosan aiemmat linjausvaihtoehdot eri värisinä ohuina viivoina. Tunnetut muinaisjäännöskohteet punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 500 000, 7/2017.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Inarin eteläosaan on suunnitteilla 110 kV sähkönsiirtolinjaus Ivalon Vävyntien sähköasemalta Saariselän sähköasemalle; pituus 34 km. On esitetty 2 vaihtoehtoista linjausta, jotka kulkevat pääosin olemassa olevan 220 kV voimalinjan kyljessä Sylvenvaaran kautta Alttivaaran itäpuolitse Palkisojalle ja sieltä Saariselän sähköasemalle Alajokea pitkin kiertäen Kuusivaaran länsi- ja eteläpuolella. Aiemmat suunnitelmista pois jätetyt linjausvaihtoehdot 3 ja 4 kulkevat linjauksen eteläosassa Alajoen itäpuolella, ne on merkitty ohuina viivoina raportin kartoille. Hankealueen pohjoisosassa välillä Saarineittämöjärvi – Sylvenvaara – Luusuanvaara – Ylimmäinen Kerttjärvi voimajohtolinjaus kulkee rajavartioston ampuma-alueella, joka on merkitty maastossa keltaisilla nauhoilla ja kieltokylteillä. Ivalon rajavartiostoasemalla selvisi, ettei tarvitse hakea lupaa ko. voimalinjan inventoinnille, koska inventointiajankohdan aikana ei ollut ampumarjoituksia.

2.1. Esiselvitys

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja arviointi perustuu hankealueilla ja lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin. Näiden tietojen lisäksi esiselvityksessä käytetään eri aineistoja, joiden avulla erotetaan muinaisjäännösten sijainnin kannalta relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineiston pistepilviaineisto. Laserkeilausmenetelmän pistepilviaineisto tuottaa hyvin tarkkaa tietoa kohteensa pinnanmuodoista, ja menetelmän avulla voidaan paikantaa lähinnä erilaisia kuoppakohteita, kuten asumuspainanteita, tervahautoja ja hiilimiiluja tai isoja vallirakenteita. Historiallisen ajan kohteita etsitään topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin avulla, kuten pitäjänkarttojen, rajakarttojen, tie- ja liikennekarttojen, sotilaskarttojen tai myös alueesta laadittujen vanhimpien peruskarttojen avulla.

2.2. Maastoinventointimenetelmä

Inventoinnissa tarkastettiin voimajohtolinjauksen vaikutusalue maastosta riippuen ± 100 m - ± 150 metrin säteellä, tasaisia soistuneita alueita ei tarkastettu. Maastossa arvioitiin kaikki suunnittelualueet ja tarkemmin ne, jotka esiselvityksen perusteella osoittautuvat relevanteiksi löytää uusia muinaisjäännöksiä. Tähän sisältyi mm. laserkeilausaineistoon perustuvien havaintojen tarkastamista. Inventointi perustui pääosin silmänvaraisiin pintahavaintoihin. Uusia muinaisjäännöksiä etsittiin mm. maanpinnan korkeussuhteiden, maaperän ja poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Erityistä huomiota kiinnitettiin tunnettujen muinaisjäännöskohteiden ympäristöihin. Mahdollisten kulttuurikerrosten toteamiseksi ja rakenteiden iän (resentti < > muinaisjäännös) sekä tarkoituksen selvittämiseksi tehtiin n. 30 x 30 cm:n kokoisia koekuoppia ja kairauksia. Havaitut kohteet valokuvattiin ja niiden ympäristöstä kirjattiin maasto- ja maisemaselvityksiä sekä mahdolliset taustatiedot. Kohteiden sijainti mitattiin gps-paikantimella, jonka tarkkuus on n. +/- 3-6 m. Paikkatietohallintaan käytetään QGis 2.14. -ohjelmaa ja GrassGis 7.02 -ohjelmaa lidar-pistepilviaineiston käsittelyssä ja terrain-analyyseissä.

Karttaselitykset

Kartat ovat järjestyksessä pohjoisesta etelään

violetti viiva voimajohtolinjaus VE 1
sininen viiva, musta reuna voimajohtolinjaus VE 2
ohuet viivat aiemmat linjaukset VE 3 ja VE 4, ei inventoitu

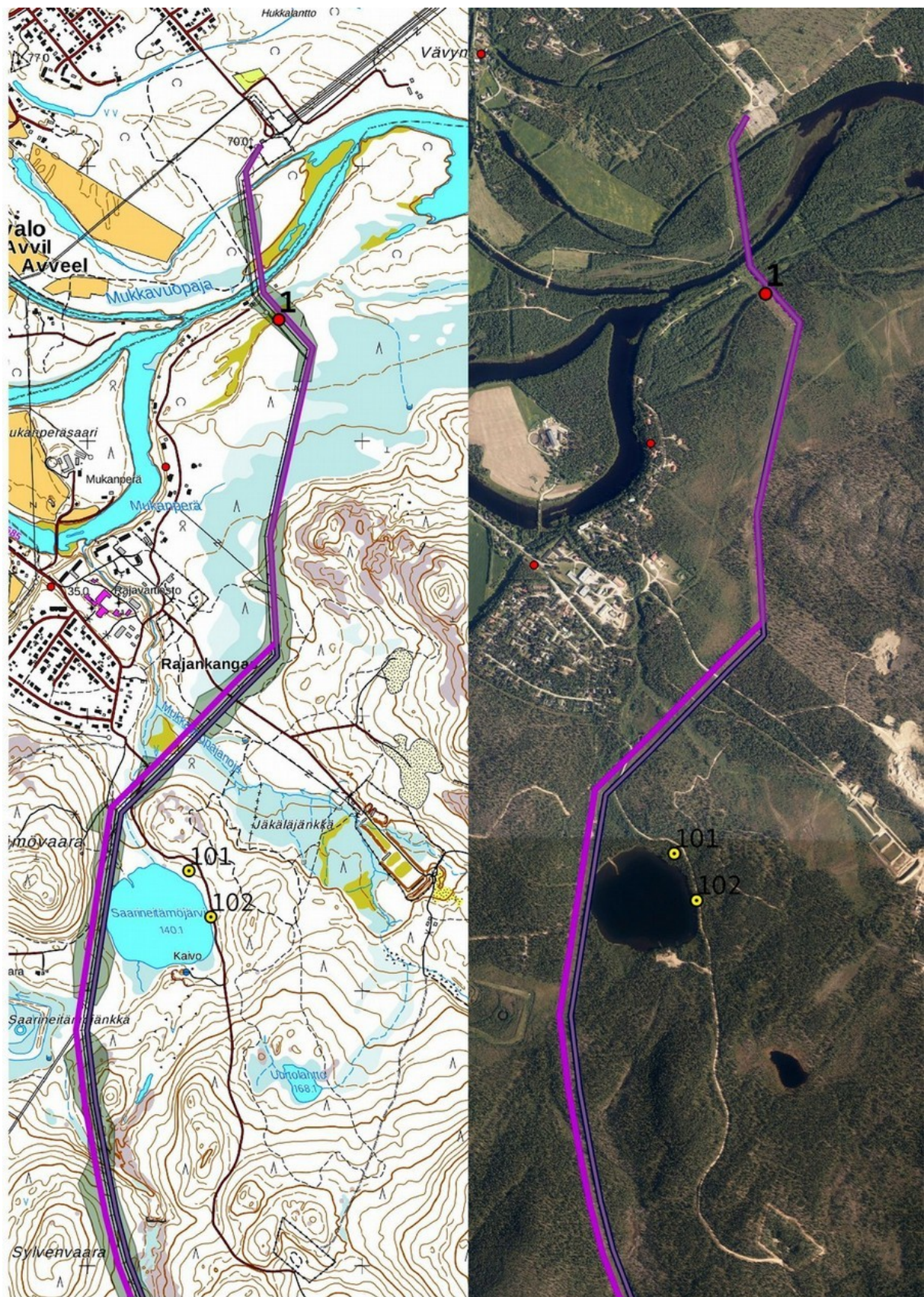
Vaaleanvihreät alueet inventoidut alueet

punainen piste ja nro muinaisjäännöskohde
sininen piste ja nro kulttuuriperintökohde
keltainen piste ja nro lähialueen (> 200 m linjauksesta) mj- tai kp-kohde ; ei inventoitu, lista
pieni punainen piste tunnettu muinaisjäännöskohde

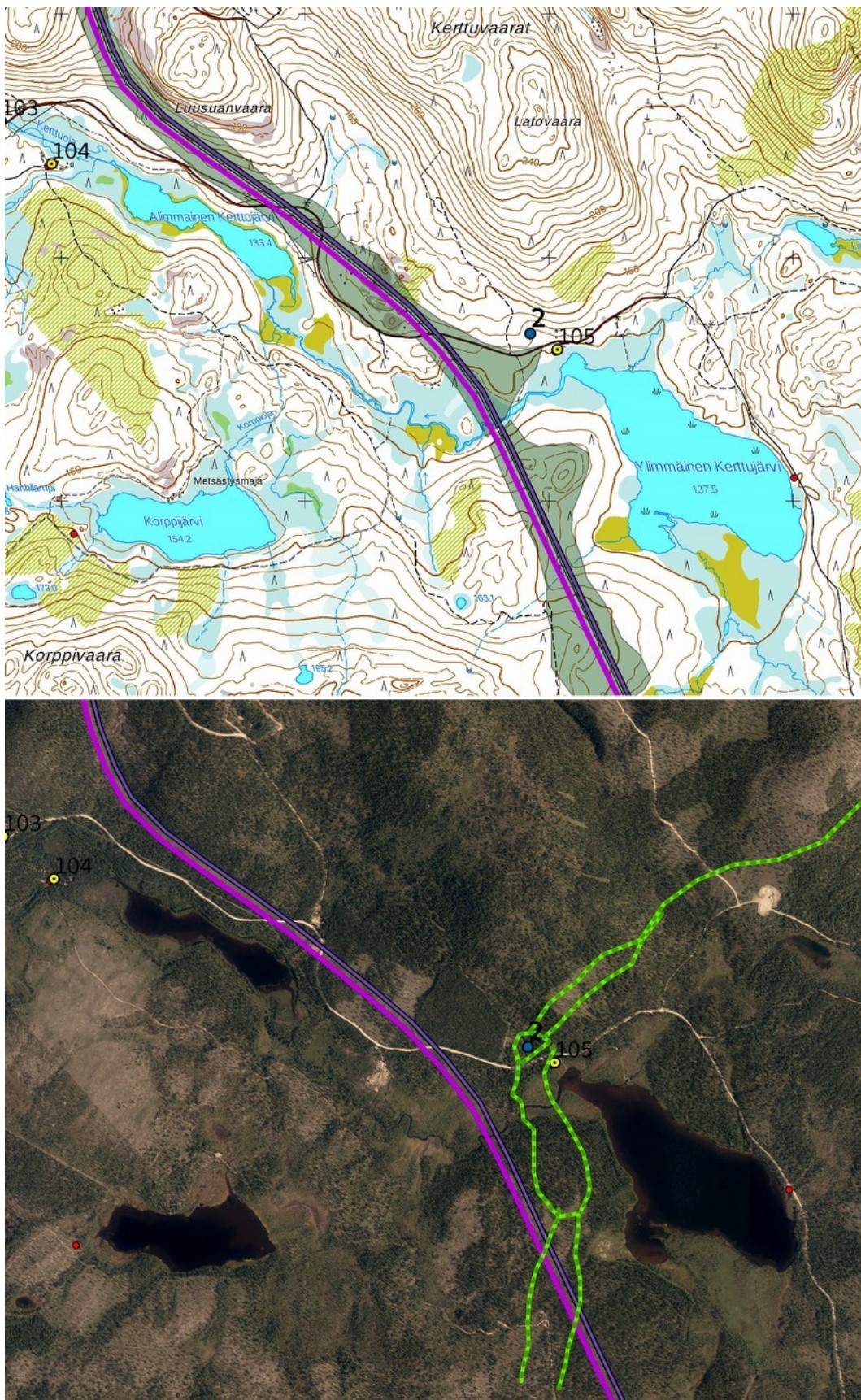
karttojen mittakaava 1:15 000 – 1:25 000

Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 6/22016

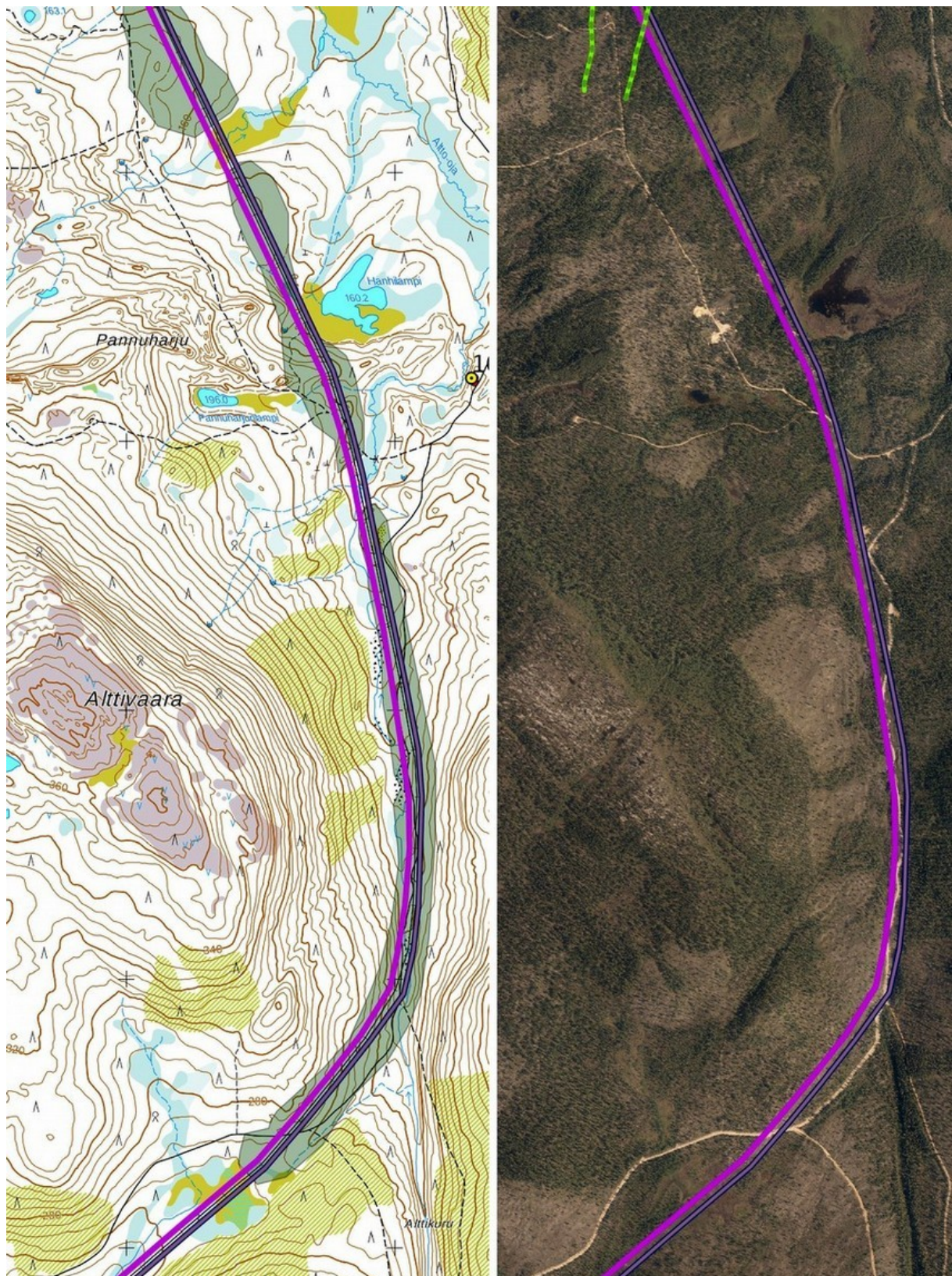
Maanmittauslaitoksen ortokuvat >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Kartta 2. Voimajohtolinjaus osa 1.

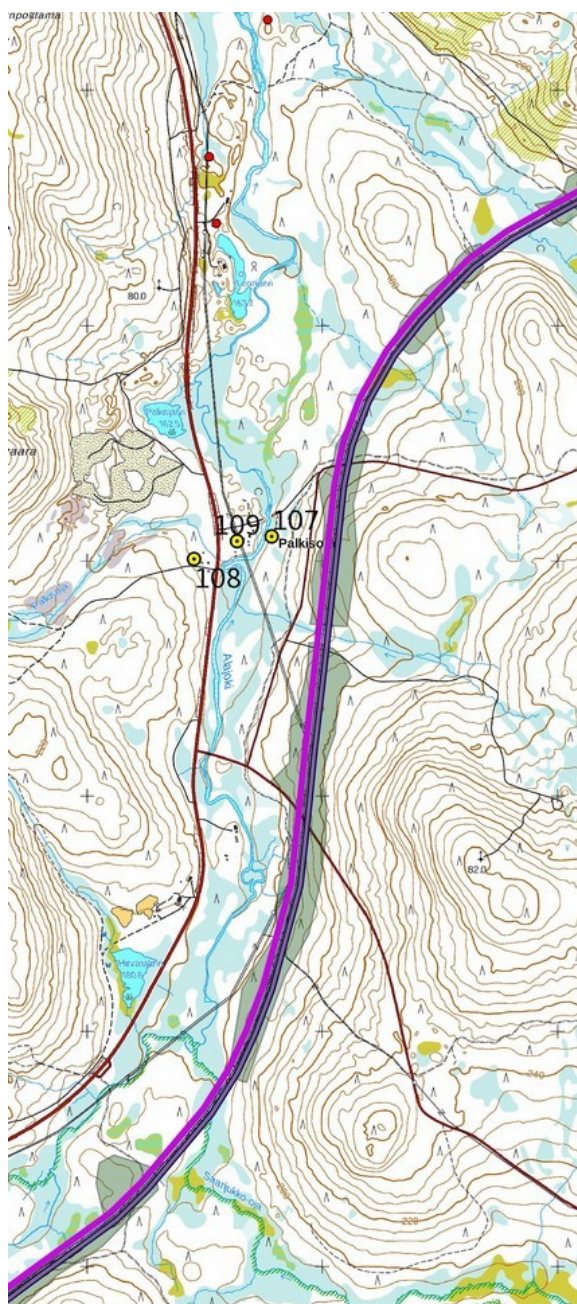
Kartta 4. Voimajohtolinjaus osa 2. Poroaita on merkitty vihreällä viivalla.

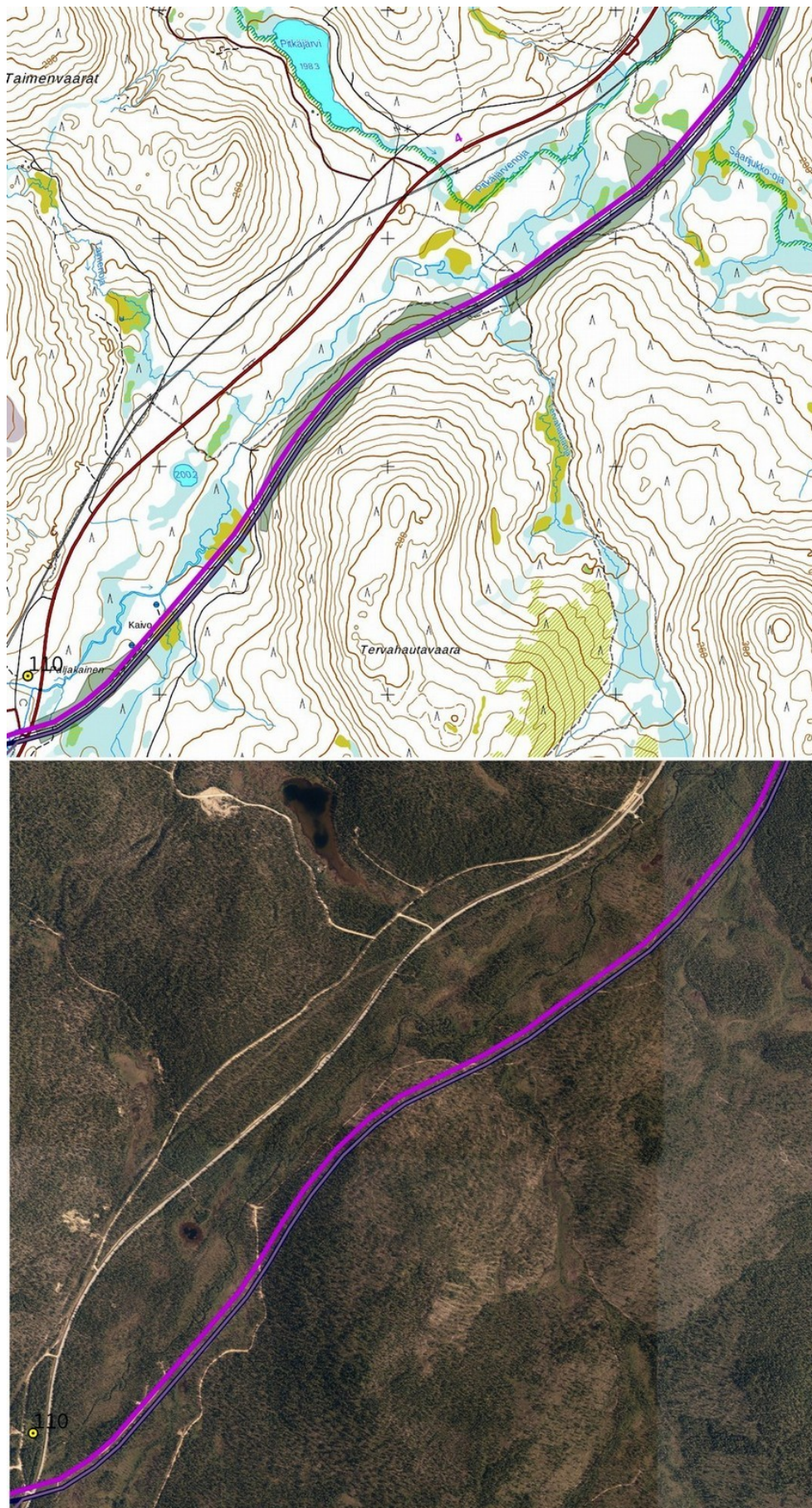
Kartta 4. Voimajohtolinjaus osa 3.

Kartta 5. Voimajohtolinjaus osa 4.

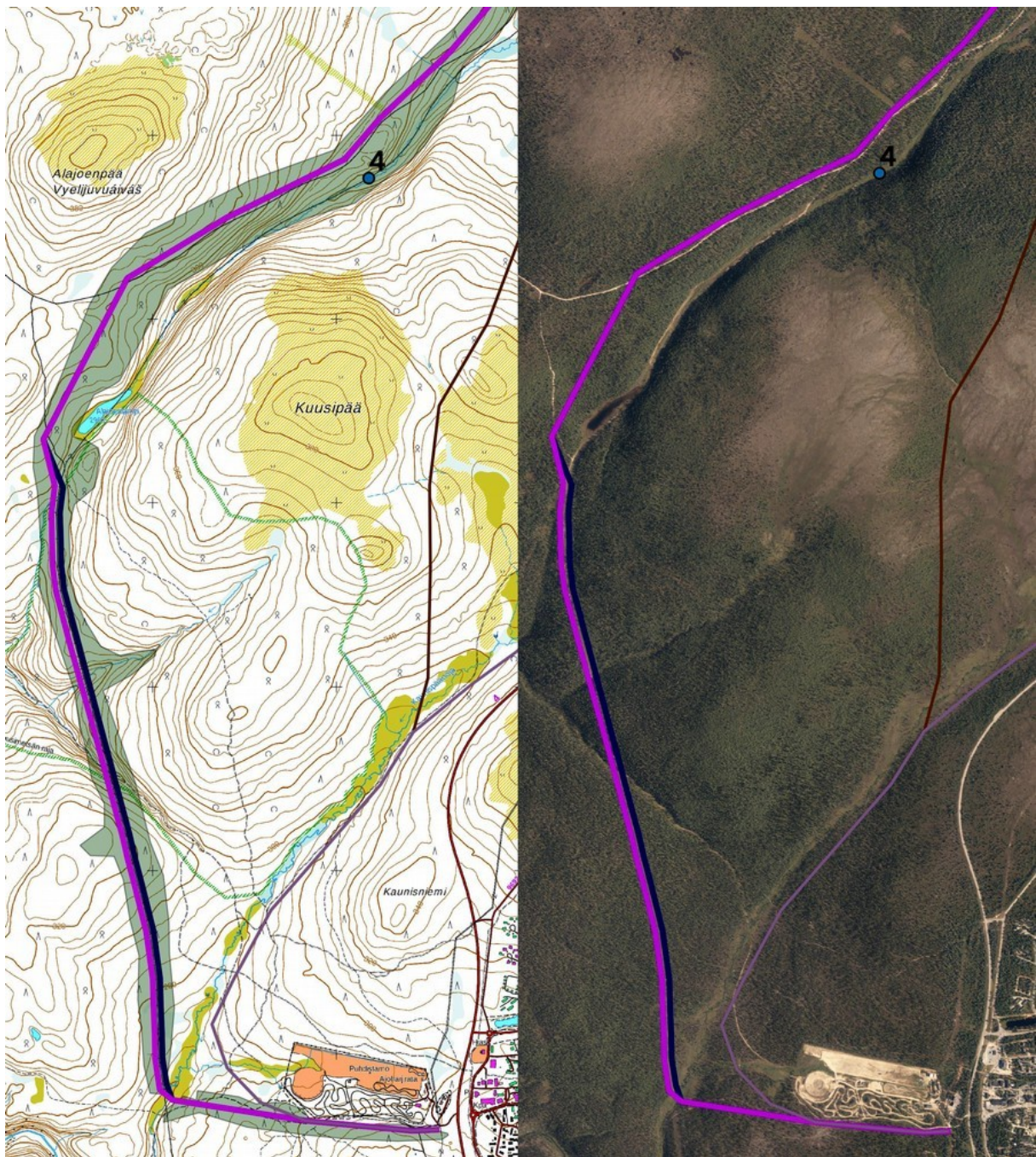
Kartta 6. Voimajohtolinjaus osa 5.

Kartta 7. Voimajohtolinjaus osa 6.

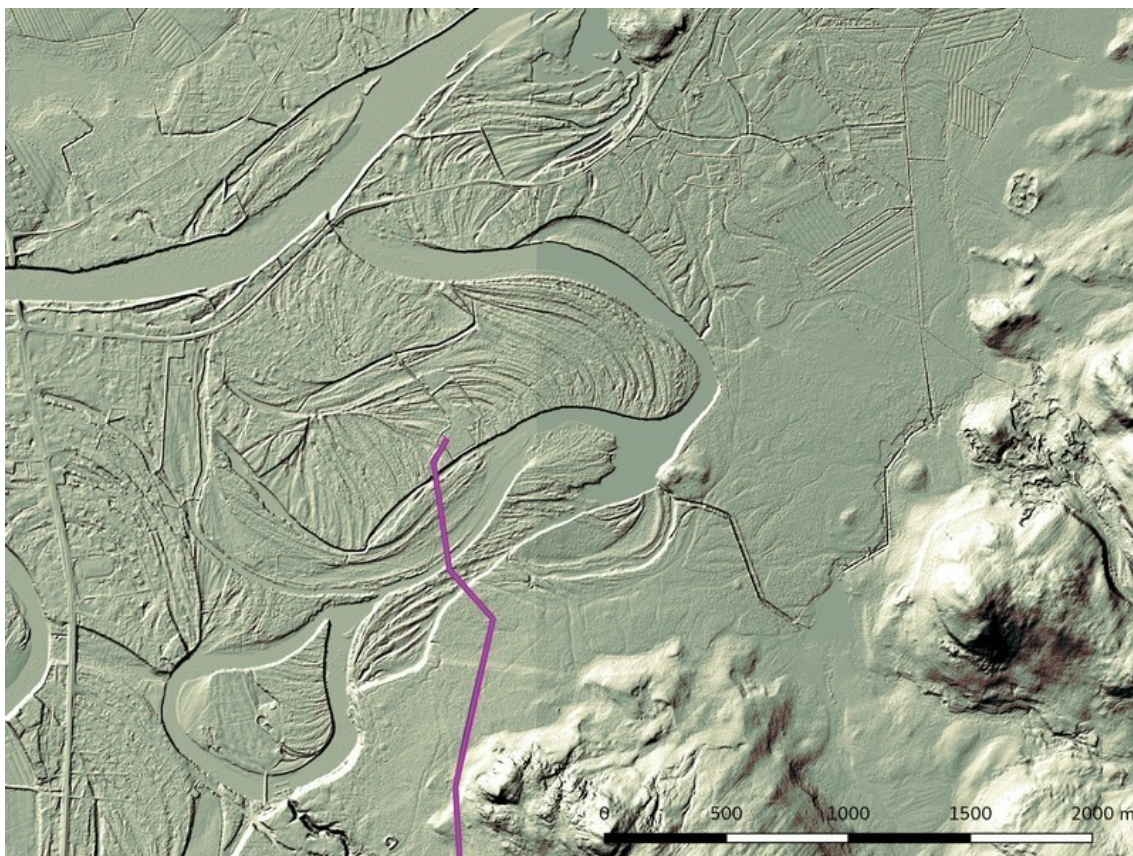
Kartta 8. Voimajohtolinjaus osa 7.

Kartta 9. Voimajohtolinjaus osa 8.

3. Geologia, topografia ja maisema

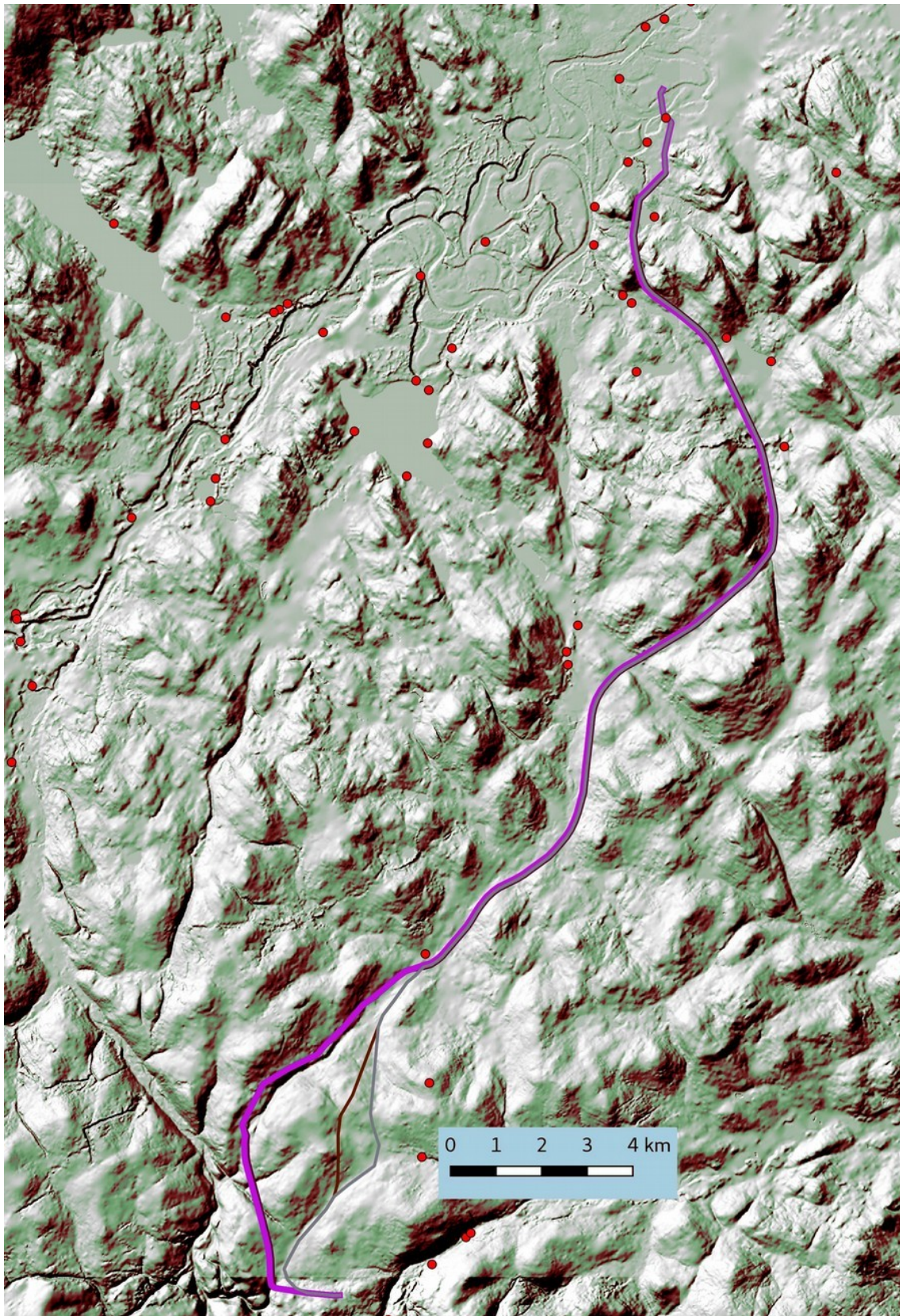
Voimajohtolinjaus kulkee vaarajonon keskellä, eteläpäässä on Saariselän tunturijonoon kuuluva Kaunispää. Kohdealue kuuluu geologisesti kokonaisuudessaan Lapin granuliittivyöhykkeeseen, jonka kallioperä on graniittigneissiä ja dioriittia. Korkeuserot ovat enimmillään 25 – 35 m / 100 m. Vaaroilla ja kankailla maaperä on lajittumatonta pohjamoreenia, sedimentin raekoko vaihtelee hyvin hienoista (hiekkamaisista) kerrostumista karkeisiin kiviin. Ivalojoen laaksossa on laajoja hiekka-alueita, joihin on muodostanut selkeitä meanderikuvioita (ks. kartta 10 alla). Seutu on kokonaisuudessaan supra-akvaattista, jääkauden loppuvaiheessa Inarin jäärvi ulottui Ivalonjoen laaksoon.

Kartta 10. Meanderikuviot Ivalojoen laaksossa hankealueen pohjoispäässä. Vinovalvarjoste, Maanmittauslaitoksen laserkeilaus-pistepilviaineisto 7/2017, generaattori Qgis 2.14.

Alue kuuluu pohjoisboreaaliseen havumetsävyöhykkeeseen, joillakin vaaroilla voi havaita kuusirajan. Metsätyyppi vaihtelee maankäytön mukaan, suuri osa alueesta on talousmetsäaluetta, johon on istutettu mäntyä. Vaarojen väliset purolaaksot ovat yleisesti soistuneet. Kosteilla vaararinteillä esiintyy myös rinnesoita.

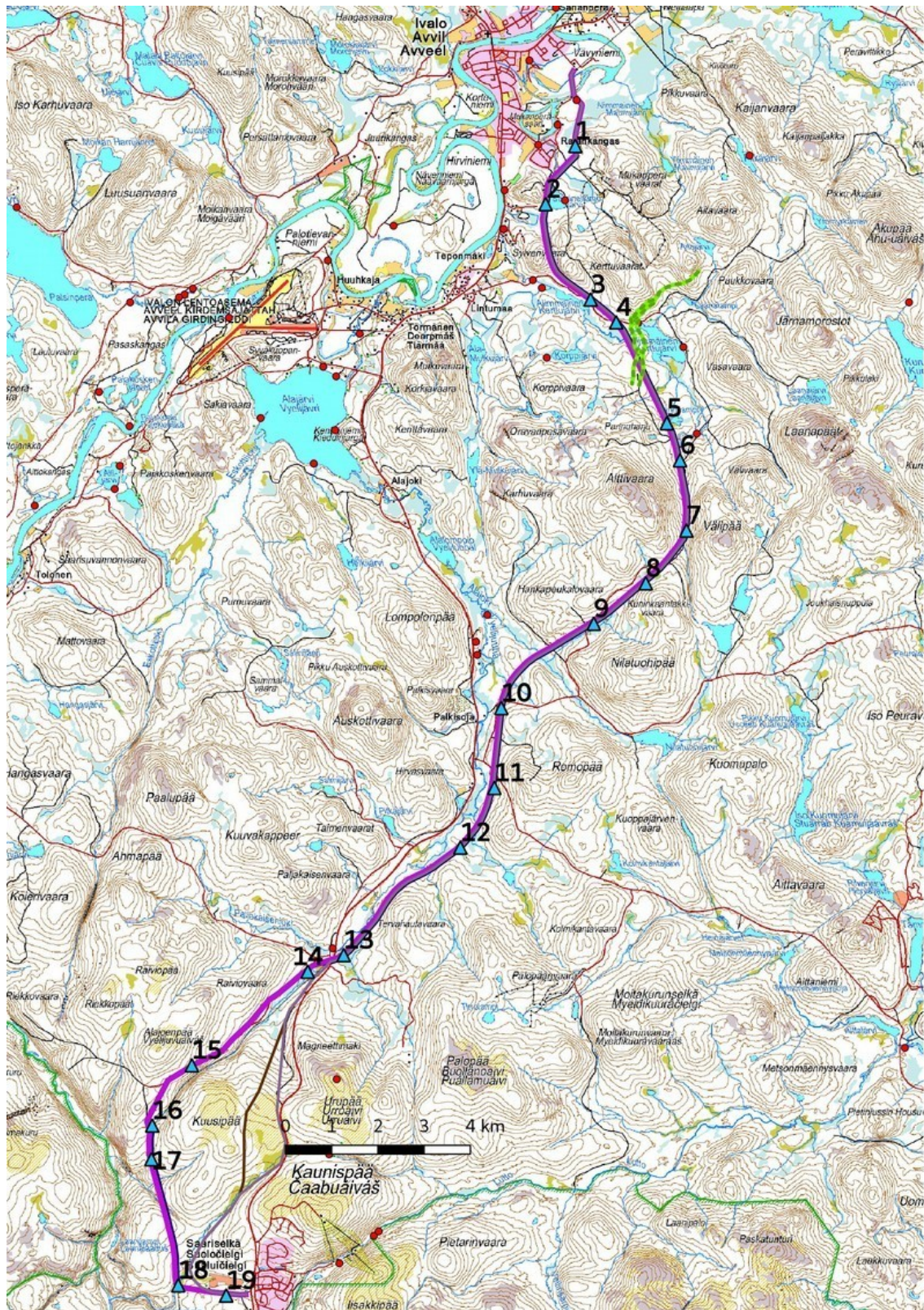
Voimajohtolinjausalue on ollut asumatonta.

Kartta 11. Alueen korkeusmalli. Maanmittauslaitoksen vinovalorasteri 8 m DEM 7/2017. Alueen tunnetut muinaisjäännökset punaisena pisteenä.

3.1. Maastokuvaukset ja valokuvat

Kartta 14. Kuvauspaikat 1-19. Karttaselitykset ks. sivu 6. Maanmittauslaitoksen maastokartta-rasteri 1:250 000, 7/2017.

Kuva 1. Linjaus kuvattu Rajakankaalta Ivalojoen vanhalta rantatörmältä pohjoiseen. Hiekkakangas.

Kuva 2. Linjaus Saarineittämöjärveltä etelään. Matala reheväkhö kangas, pohjamoreenia, paikoitellen pieniä kallioesiintymiä.

Kuva 3. Linjaus alimmaisen Kerttujärven itäpuolella kuvattu kaakkoon. Pohjamoreenia, paikoitellen hiekkaharjanteita.

Kuva 4. Linjaus Latovaaran länsipuolella kuvattu lounaaseen.

Kuva 5. Linjaus Hanhilammen kohdalla lammelle päin kuvattuna. Linjauksen kohdalla on melko korkeita itä- länsisuuntaisia hiekkaharjanteita.

Kuva 6. Linjaus laskee Alttivaaran ja Välivaaran väliseen laaksoon. Kuvattu etelään. Rinteet ovat pohjamoreenin peittämiä.

Kuva 7. Alttipuron laakso Alttivaaran kaakkoispuolella kuvattu lounaaseen. Laaksoa leimaavat laajat huuhtoutuneet kivet.

Kuva 8. Linjaus Kuninkaanlakkivaaran länsipuolella, kuvattu lounaaseen. Laakso ja alarinteet ovat laajalti soistuneet. Taustalla Hirvasvaara ja Palkisvaara.

Kuva. 9. Linjaus Kuninkaanlakkiojan laaksossa kuvattu koilliseen. Laakso on soistunut.

Kuva 10. Linjaus Romopään luoteispuolella Palkisojan kohdalla. Kuvattu etelään. Alarinteessä karkeampaa pohjamoreenia/kivikkoa.

Kuva 11. Linjaus Romopään lounaispuolella kuvattu lounaaseen. Hienojakoista tasaista moreenia.

Kuva 12. Linjaus Palopäänvaaran luoteispuolella kuvattu lounaaseen. Tasaista hienojakoista pohjamoreenia.

Kuva 13. Linjaus Paljakaisenvaaran ja Tervahaudanvaaran välissä, kuvattu koilliseen. Soistunut laakso.

Kuva 14. Linjaus Alajokilaaksossa Raiviovaaran itäpuolella kuvattuna pohjoiskoilliseen. Alarinteillä on paikoitellen hiekkakerrostumia, jokilaakso on soistunut.

Kuva 15. Linjaus Alajoenpään kaakkoisrinteellä (metsätien vasemmalla puolella). Jyrkkä moreenirinne, paikoitellen kivikkoa.

Kuva 16. Alajoenlampi ja 220 kV voimajohto kuvattu pohjoiseen, kohdassa, jossa linjaukset VE 1 ja VE 2 taas yhtyvät olemassa olevan linjauksen.

Kuva 17. Linjaus Kuusipään lounaispuolella kuvattu eteläkaakkoon. Alarinteillä on hienoa pohjamoreenia.

Kuva 18. Linjaus Kaunispäänojan kohdalla kuvattu pohjoiseen. Soistuneen laakson reunalla on paikoitellen hiekkatörmä.

Kuva 19. Linjaus Saariselän puhdistamon ja ajoradan eteläpuolella. Tasaista kivikkoista pohjamoreenia.

4. Alueen aiempi maankäyttö

Mannerjäätikko vetäytyi alueelta n. 10 100 – 9 900 vuotta sitten. Alue on kokonaan supra-akvaattinen eli korkeimman rannan yläpuolella. Inarin varhaisin mesoliittinen asutus Inarinjärven lounaisrannalla sijaitsevan Saamelaimuseon Siidan kohdalla on ajoitettu radiohiililaitusmenetelmällä ajanjaksoon noin 7960 – 7430 e.Kr. Esihistoriallinen asutus keskittyi suurempien vesistöjen rannoille (mm. Inarijärvi ja Ivalojoki), joitakin asuinpaikkoja on löydetty pienemmiltäkin järviltä. Vaara-alueilla on varmaankin liikuttu esihistoriallisella ajalla, mutta ne eivät kuitenkaan olleet otollisia asutukselle. Ne sijaitsivat kauempana varhaisesta merenrannasta ja usein kivikkoisella vaaraseudulla ei ollut isompia vesistöjä.

Suunnittelualueen lähistöllä on joitakin kivikautisia/esihistoriallisia asuinpaikkoja, joita ei ole tarkemmin ajoitettu. Myöhäisesihistoriallisesta ja historiallisesta asutuksesta tai toiminnasta voimajohtolinjauksen läheisyydestä ei ole merkkejä. Vaara- ja tunturialueella ihmisen toiminta on voimistunut uudella ajalla. Siitä merkkejä ovat kullanhuuhdonnasta jääneet rakenteet, porotalouteen liittyvät aidat ja erotusaitaukset, 1900-luvun alussa alkaneesta metsätaloudesta on jäänteinä savottakämpänpohjia, alueella on myös yksi kestikievarin paikka. Pääosin voimajohtolinjauksen pohjoisosan alueella on runsaasti sotahistoriallisia kohteita 2. maailmansodasta (jatkosodasta) kuten saksalaisten asemien rakenteet, venäläinen vankileiri ja neuvostosotilaiden hauta (muistomerkki). Lista kohteista on liitteessä 1.

5. Tulokset

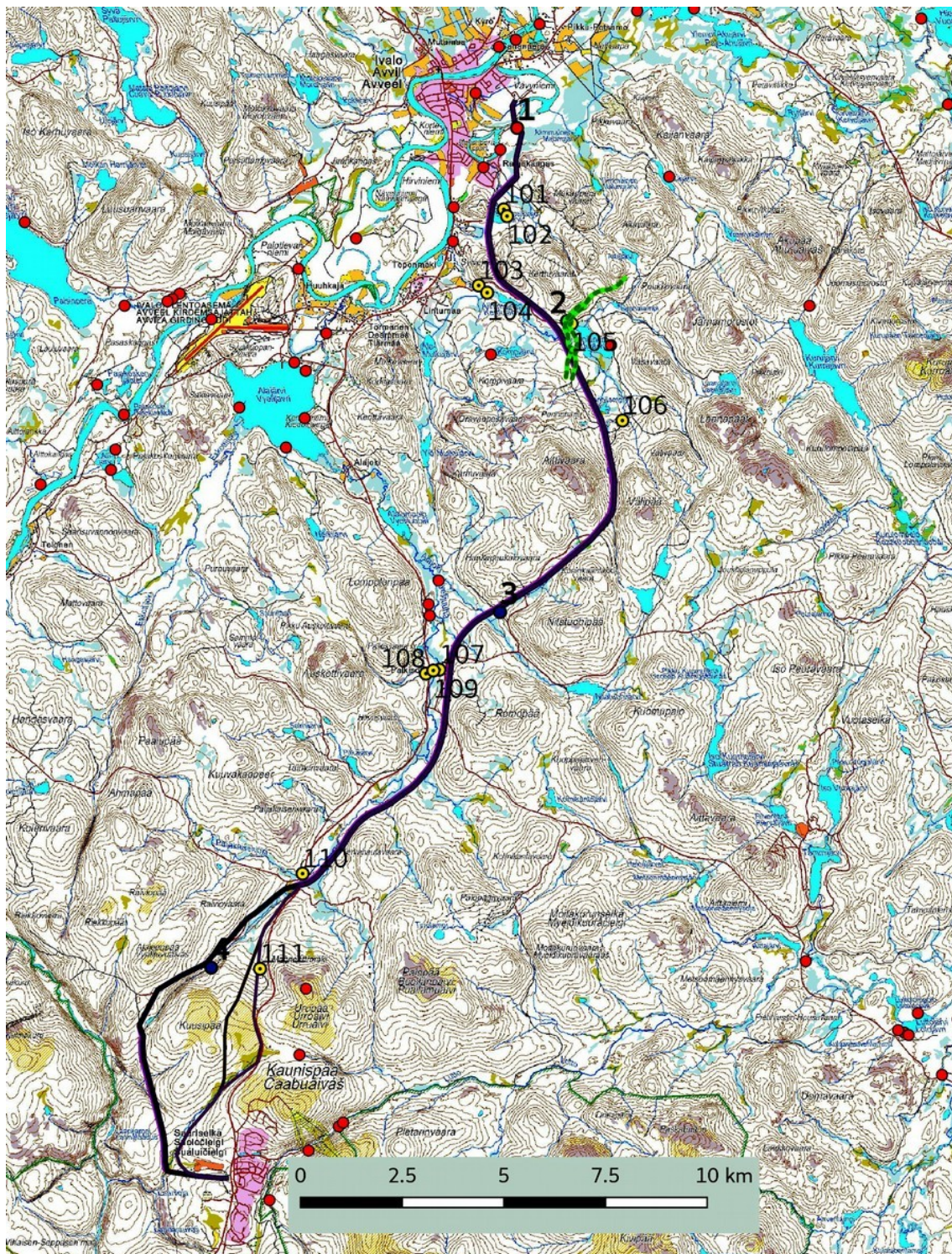
Inventoinnissa kartoitettiin yksi tunnettu muinaisjäännöskohde, 1 Mukkavuopaja kaakko kivikautinen asuinpaikka mj-tunnus 14801595; sen lisäksi kolme kulttuuriperintökohdetta, 2 Latovaara Paliskuntien välinen aita, poroerotuspaikka ja johdinaidat MH 112358, 3 Kuninkaanlakioja kulkusilta ja kämpän paikka MH 106562 ja 4 Alajoen yläjuoksu kivipato.

Tämän hetken suunnittelutilanteen perusteella voimajohtolinjauksen toteuttamisella ei olisi vaikutusta muinaisjäännöksiin ja kulttuuriperintökohteisiin.

Lestijärvellä, 26.7.2017

Hans - Peter Schulz
Hans-Peter Schulz

Jaana Itäpalo
Jaana Itäpalo

Kartta 15. Yleiskartta, kohteet 1 – 4. Muinaisjäännöskohde punaisena pisteenä ja kulttuuriperintökohteet sinisenä pisteenä, Latovaaran poroaita vihreänä katkoviivana, voimajohtolinjauksen vaikutusalueen ulkopuolella olevia kohteita 101 – 111 ei inventoitu (keltaisena pisteenä). Voimajohtolinjaukset eri värisinä viivoina (tarkat karttaselitykset sivulla 5); tunnetut muinaisjäännökset kartta-alueella pienenä punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 7/2017.

6. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	rau h.lk	status
1. Mukkavuopaja kaakko	25	asuinpaikat	kivikautinen	1		MJ
2. Latovaara	27	työ- ja valmistuspaikat poroaidat	uusin aika	1		KP
3. Kuninkaanlakkioja	29	kulkuväylät, asuinpaikat	uusin aika	1		KP
4. Alajoen yläjuoksu	31	kivirakenteet, padot	uusin aika	2		KP

Taulukko. Status: MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, KP muu kulttuuriperintökohde.

7. Kohdekuvaukset

1. Mukkavuopaja kaakko

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	14801595	TM35-lehtijako	V5222R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös ?	Vanha yleislehtijako	3832 07
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7615440 I 523697
Tyypin tarkenne	Leiripaikat	N2000	Z 125 m
Ajoitus yleinen	kivikausi	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Ivalon keskustasta 2,4 km kaakkoon
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset	Tark. A. Arponen 1989 tark E. Ojanlatva 2012	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, koekuopitus
Aiemmat löydöt	KM 25441		

Kuvaus: Mj-rekisterin kuvaus: Valon kirkosta n. 2,3 km kaakkoon, Ivalojoen entisen uoman, Mukkavuopajan kaakkoispuolisella vanhalla rantaterassilla. Mukkavuopajan nykyisestä rannasta n. 120 m kaakkoon. Löytöjä poimittiin traktorin ajo-uralta. Lähettyvillä erottui myös punaiseksi palanutta hiekkaa. Paikka on hiekka-pohjaista kangasta, josta metsä on hakattu.

Kohde tarkastettiin vuonna 2012 osana Ivalon asemakaava-alueen inventointia. Löytöpaikalla kulkee nykyään sähkölinja, ja hakatulla aukealla ei ole kuin pari kohtaa, jossa maanpinta on rikkoutunut. Koko rantaterassi tarkastettiin, muttei siitä löytynyt enää mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Inventointi 2017: Traktoriuraan, josta kvartsit löytyi v. 1989, tehtiin 5 – 7 metrin välein koekuoppia n. 50 m itään suunnitellun voimalinjan alueelle. Kuopista ei havaittu mitään muinaisjäännöksen viittaavaa, seulanäytteissä oli vain hienoa hiekkaa. Paikoitellen huuhtoutumiskerroksen alla oli ohut tummanpunainen kerros, joka on ilmeisesti luonnollinen (metsäpalo ?).

Traktoriuran kohdalla oli mahdollisesti pienalainen leiripaikka.

Vaikutusten arvio: Ei vaikutusta, alueella ei ole merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

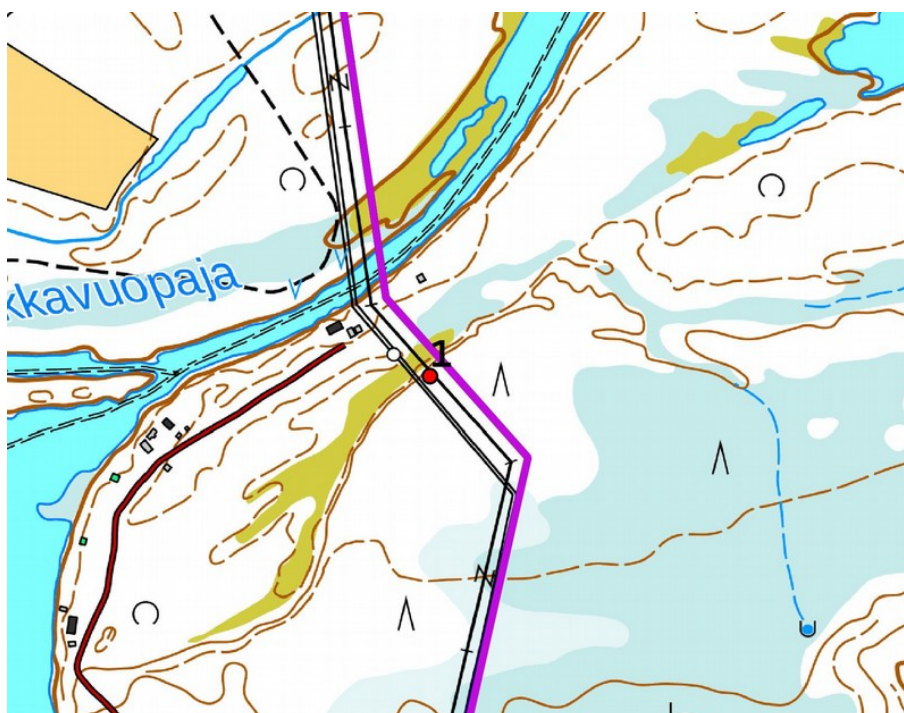
Mukkavuopajan törmä kuvattu kaakkoon.

Traktoriura, josta v. 1989 löytyi kvartsia.

Punainen ohut kerros humuksen alla, havaittu 3:ssa koekuopassa.

Kohde 1. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 7/2017, mk 1:5 000.

2. Latovaara

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
MH-tunnus Reiska	112358	TM35-lehtijako	V5223L
Laji	Työ- ja valmistuspaikat	Vanha yleislehtijako	3832 07
Tyyppi	poroaidat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7610688 I 524924
Tyypin tarkenne	Paliskuntien väliaita, johhdinaidat erotuspaikka	N2000	Z 135-230 m
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Ivalon keskustasta 7 km eteläkaakkoon
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset	E. Ojanlatva inv. 2010	Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat löydöt			

Kuvaus: Ote inventointiraportista E. Ojanlatva 2010: Vanha väliaita alkaa Nanguvuonon itäpuolelta, lakien Äägisvääri (Hangasvaara) ja Miellivääräs välistä, Haukkajärven koillispuolelta (x=3539 611, y=7632 359) ja jatkuu sieltä aina Ivalon lounaispuolelle saakka, missä se ylittää Alalompolon eteläpuolella E4-tien ja jatkuu länteen Tolosjoen ja Ivalojoen yhtymäkohdan länsipuolelle (x=3509 791, y=7607 905). Tässä pisteessä se yhtyy nykyiseen Hammastunturin ja Ivalon palkisen väliseen esteaitaan, joka kulkee Ivalojokea pitkin ja kääntyy etelään, Sotajoelle ja yhtyy Ivalon ja Lapin väliseen esteaitaan. Vuoden 2010 inventoinnissa ei ollut aikaa kulkea koko pitkää aitalinjaa läpi, vaan sitä otettiin GPS:lle talteen aina, kun siihen alueella törmättiin.

Ympäristön kuvaus

Poroerotuspaikka sijaitsee Kerttuvaarojen lounaisosassa, Ylimmäisen Kerttjärven luoteispäässä, järven luoteisosasta Kerttuvaaroille kulkevan pistotien ja Kerttjärventien välissä. Paikalla kasvaa hakattua mänty- ja koivumetsää, aluskasvillisuutena on variksenmarjaa, puolukkaa, sammalia ja jäkälää. Maaperä on kivistä moreenia.

Inventoinnissa 2017 tarkastettiin vain alueet Ylimmäisestä Kerttjärveltä lounaaseen voimalinjauksen vaikutusalueelle saakka. Aidasta oli pääosin vain tukipuut jäljellä, nekin huonokuntoisia. Vaakariut ja -laudat olivat miltei kokonaan lahonneet. Voimalinjauksen vaikutusalueella oli vain yksittäisiä tukirakennelmia havaittavissa.

Vaikutusten arvio: Ei vaikutusta. Aidan jäänteet ovat lahoamassa lähivuosina, ja aita on dokumentoitu.

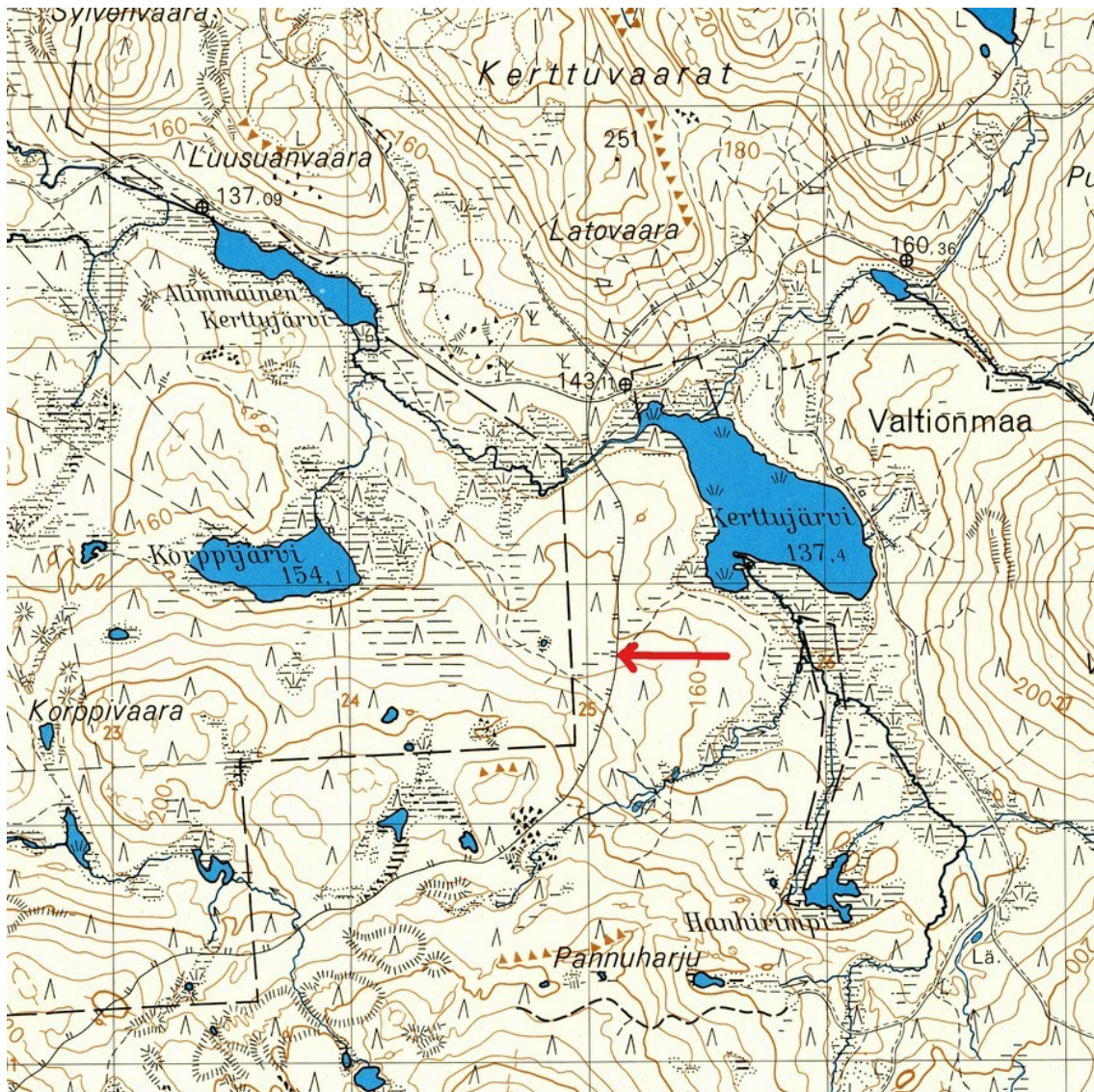
Aidan jäänteet Kerttuojankosken kohdalla.

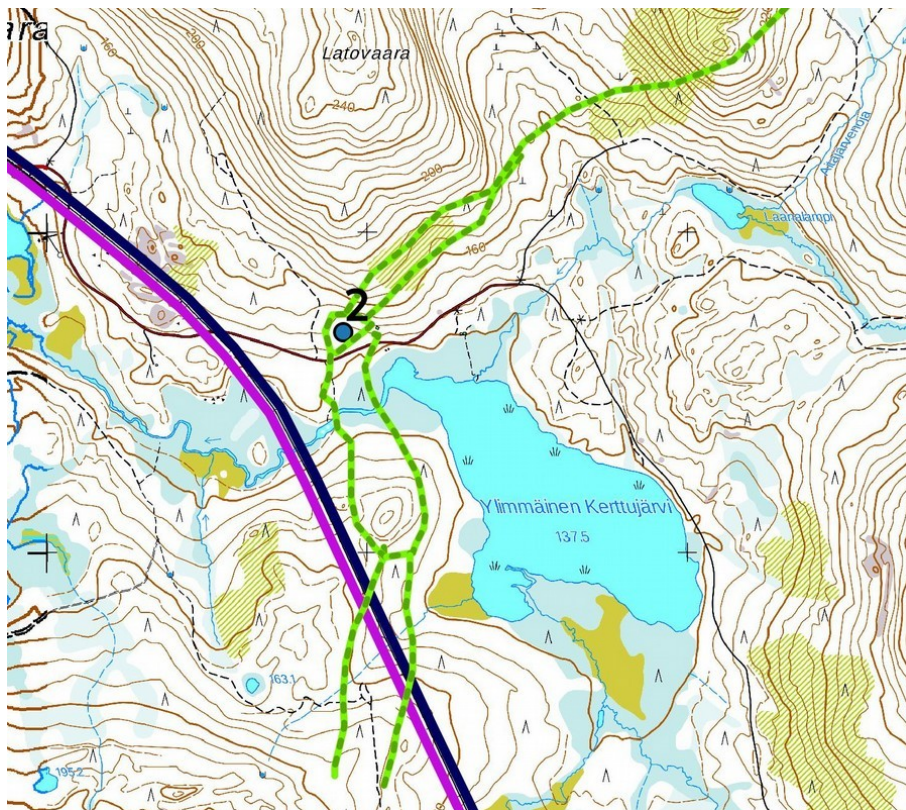
Pannuharjun rinteellä yllätti niin sakea sumu, ettei metsässä olleita aidan jäänteitä pystynyt enää kuvamaan. Kohta missä aita kulkee linjauksen alla.

Paremmiin säilynyt aitaus Kerttuojan pohjoispuolella.

Väliaita on merkitty vuoden 1968 topografikartalle (punainen nuoli).

Kohde 2. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 7/2017.
Aita on merkitty vihreällä katkoviivalla; mk 1:15:000.

3. Kuninkaanlakkioja

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
MH-tunnus Reiska	106562	TM35-lehtijako	V5221R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3831 09
Tyyppi	Liikennekohdat, asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7603521 523277
Tyypin tarkenne	Kulkuväylät sillat Savottakämpän paikka	N2000	Z 185 m
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Ivalon keskustasta 13,4 km etelään
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset	E. Ojanlatva inv. 2010	Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat löydöt			

Kuvaus: Ote inventointiraportista E. Ojanlatva 2010:

Metsuri Tapani Silventoinen kertoi paikalla sijainneen vielä 10-15 vuotta sitten savottakämpän ja tallin jään-nökset. Hän kertoi paikalla olleen Nakki-Heimon eli Heimo Ylirieston kämpän, jossa Heimo asusteli 1950-lu-vulla.

Ympäristön kuvaus

Kuninkaanlakkioja virtaa kohteen eteläpuolella koillis-lounaissauntaisesti kohti lounasta. Ojan eteläpuolella kulkee vanha metsätieura. Alue on kuivaa kangasmetsää, joka kasvaa nuorta männyntainta, heinää ja kata-jaa.

Kohteen kuvaus

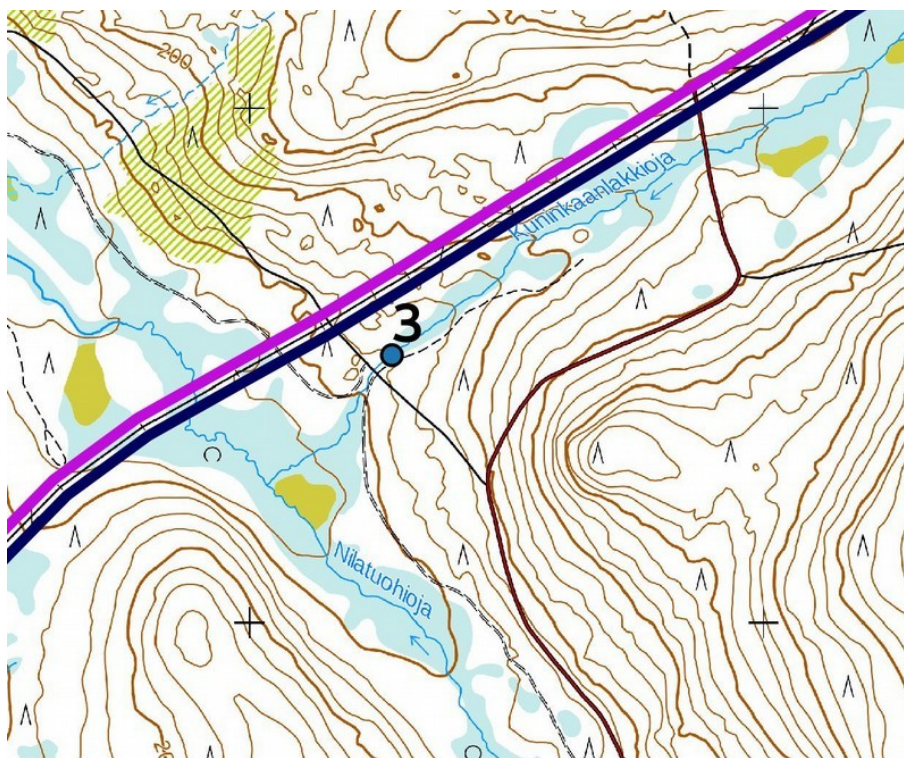
Tallin jäännös sijaitsee aivan metsäautotien etelälaidassa, ja aluetta lienee myös vuosikymmen sitten tasotettu. Jäännös erottuu tiheästi heinää kasvavana, halkaisijaltaan noin 20 m kokoisena alueena, mutta varsinaisia rakenteita ei heinikon seasta enää erotu. Kämpän jäännös on sijainnut tallin luoteispuolisella matalalla törmällä, mutta se on jostain syystä hävitetty vuosikymmen sitten. Alueelta löytyy vielä metalliesineiden palasia (länget, lapio) ja kattohuopaa.

Inventointi 2017: Tallin alue oli nyt kokonaan tiheään vitikon peittämä. Nykyisestä sillasta 30 m pohjoiseen on neljä työstettyä hirttä, joista kaksi oli vielä paikallaan ojan yli. Ojan luoteispuolella oli vielä havaittavissa pätkiä vanhasta polusta.

Vaikutusten arvio: Ei vaikutusta. Ei ole suojelukohde, sijaitsee linjauksesta 110 m kaakkoon.

Kulkusillan jäännös kuvattu koilliseen.

Kohde 3. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 7/2017, mk 1:10 000.

4. Alajoen yläjuoksu

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Tunnus		TM35-lehtijako	V5212R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	3831 05
Tyyppi	Kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P 7594767 I 516177
Tyypin tarkenne	Padot	N2000	Z 255 m
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Ivalon keskustasta 22,9 km e-lounaaseen
Inventointilöydöt			
Aiemmat tutkimukset		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat löydöt			

Kuvaus: Kohde sijaitse kapeassa jyrkkärinteisessä laaksossa Kuusipään ja Alajoenpään välissä. Alajoenpään alarinteellä on laajempi hiekka-alue, Kuusipään puolella on pohjamoreenia. Kapea laakso on soistunut. Paikalla on kaksi kivipatoa, alempi sijaitsee aivan kosken alapuolella, ja se on tehty isoista kulmikkaista kivistä, jotka ovat kahdessa rivissä, padon pituus on 2 m. Noin 30 m ylempänä on pienemmistä kivistä ladottu pato, jolla on nostettu puron pintaa, pituus on 2,5 m. Se on ilmeisesti nuorempi kuin alempi pato. Puron kaakkoispuolella on kulunut tasanne, jossa on laavun jäänteet ja tulisija, molemmat moderneja; 10 m rinnettä ylöspäin on puutavaraa ja rautahela. On epäselvää, onko kyseessä kämpän jäännös.

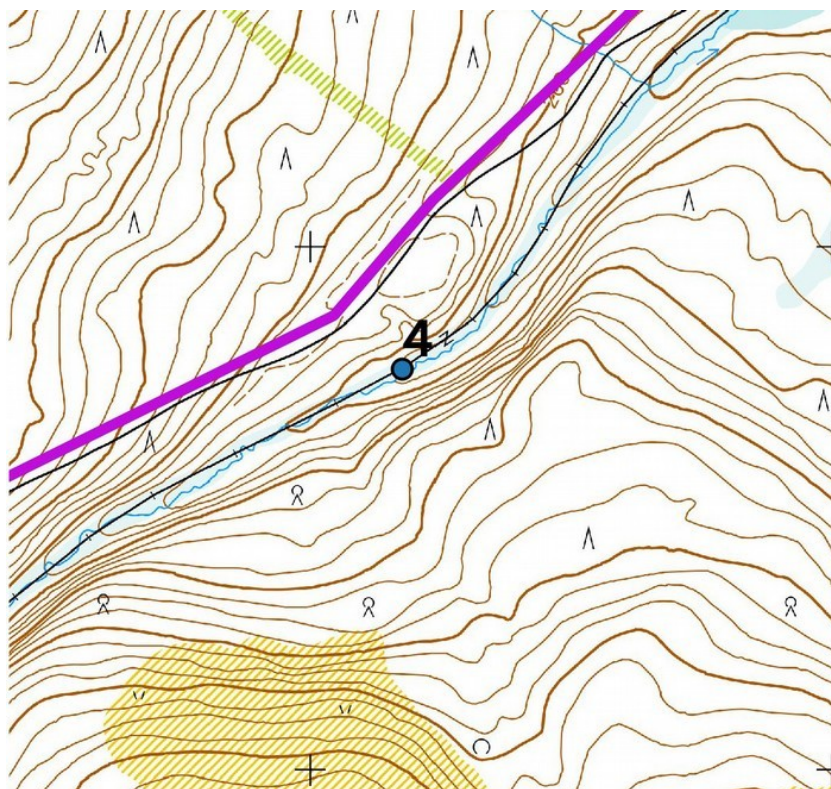
Vaikutusten arvio: Ei vaikutusta. Ei ole suojelukohde, ja se sijaitsee linjauksesta 160 m kaakkoon.

Alempi pato kuvattu lounaaseen.

Ylempi pato kuvan keskellä, alhaalla oikealla laavun jäänteet ja tulisija, kuvattu lounaaseen.

Kohde 4. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 7/2017, mk 1:10 000.

8. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna:

Arkeologiset kohteet https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Kulttuuriympäristön tutkimusraportit https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Kansallisarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/>

Liite: lista lähikohteista 250-1000 m linjauksesta (ei inventoitu)

- 101 Saarineitämöjärvi saksalaisten asemapaikka; MH-tunnus 112 168
E. Ojanlatva inv. 2010
- 102 Saarineitämöjärvi itä löytöpaikka (pal. luu); Mj-tunnus 1000002813
H. Kotivuori 1986; KM 23353
- 103 Kerttuoja esihistoriallinen asuinpaikka Mj-tunnus 1000002811
H. Kotivuori 1986, M Tallavaara & M Varonen inv. 2007
- 104 Kerttuoja esihistoriallinen asuinpaikka; Mj-tunnus 1000020851
E. Ojanlatva inv 2010
- 105 Ylimmäinen Kerttujärvi 1 löytöpaikka (pal. luu); Mj-tunnus 1000020882
E. Ojanlatva inv 2010
- 106 Hanhirimpi kivikautinen asuinpaikka; Mj-tunnus 148010376
H. Kotivuori 1986, E. Ojanlatva inv 2010
- 107 Palkisoja 1 neuvostosotilaiden hautoja; muistomerkki; MH-tunnus 106063
E. Ojanlatva inv 2010
- 108 Palkisoja 2 saksalaisten asemapaikka laajalla alueella; MH-tunnus 116841
E. Ojanlatva inv 2010
- 109 Palkisoja 3 venäläinen vankileiri ja saksalaisten asemapaikka ; MH-tunnus 132101
E. Ojanlatva inv 2010
- 110 Paljakainen kestikievari; Mj-tunnus 1000020885
E. Ojanlatva inv 2010
- 111 Jäämerentie / Magneettimäki RKY -Museotie